

ජටෙයා පාඨො

අථ ඛො ආයසමා මහාකසසපො යෙන කුසිනාරා මකුට්ඨකුතං නාම මලලානං වෙතිසං, යෙන භගවතො චිතකො තෙනුපසචකම්. උපසචකම්ඝා එකංසං චීවරං කඝා අඤ්ජලිං පණාමෙඝා තිකඛතතුං චිතකං පදකඛිණං කඝා පාදතො චීවරිඝා භගවතො පාදෙ සිරසා වජ්ඣි. තානිපි ඛො පඤ්චහිකඛුසතානි එකංසං චීවරං කඝා අඤ්ජලිං පණාමෙඝා තිකඛතතුං චිතකං පදකඛිණං කඝා භගවතො පාදෙ සිරසා වජ්ඣංසු. වජ්ඣතෙසු ව පනායසමතා මහාකසසපෙන තෙහිපි පඤ්චහි හිකඛුසතෙහි සයමෙව චිතකො පජ්ජලි. කුධායමානසස ඛො පන භගවතො සරීරසස, යං අහොසි ඡචිති වා වමමනති වා මංසනති වා නභාරුති වා ලසිකාති වා තසස තෙව ඡාරිකා පඤ්ඤායිඝ්ථ, න මසි, සරීරාතෙව අවසසිංසු. සෙයාථාපි නාම සපපිසස වා තෙලසස වා කුධායමානසස න ඡාරිකා පඤ්ඤායිඝ්ථ, න මසි. සරීරාතෙව අවසිසසිංසු. තෙසඤ්ච පඤ්චනනං දුසසයුගසතානං දෙව ව දුසසානි න ඩයහිංසු. යඤ්ච සබ්බභනනරිමං, යඤ්ච බාහිරං. දඬෙඝ ව ඛො පන භගවතො සරීරෙ අනනලිකඛා උදකධාරා පාතුභවිඝා භගවතො චිතකං නිබ්බාපෙසි. උදකං සාලතොපි අඛුනනමිඝා චිතකං නිබ්බාපෙසි. කොසිනාරකාපි මලලා සබ්බගඤ්ඤාදකෙන භගවතො චිතකං නිබ්බාපෙසුං.

(මහාපරිනිබ්බාණසුත්ත - දීසනිකාය)

පදමාලාව

ආයසමා	(න)	-	ආයුෂ්මත්
මකුට්ඨකුතං	(ස)	-	එනම් නාමය (මටුනු බැඳීම)
මලලානං	(නා)	-	මල්ල රජදරුවන්ගේ
එකංසං	(ස)	-	ඒකාංග
අඤ්ජලිං	(නා)	-	ඇඳිලි
පණාමෙඝා	(පු.ක්‍රී)	-	නමස්කාර කොට
තිකඛතතුං	(න)	-	තුන්වරක්
චිතකං	(නා)	-	සෑය
පදකඛිණං	(නා)	-	පැදකුණු
පාදෙ	(නා)	-	පාද
පඤ්චහි හිකඛුසතෙහි	(ස)	-	පන්සියයක් හිකුණුන් විසින්
සයමෙව	(සං)	-	තෙමේ ම
පජ්ජලි	(ක්‍රී)	-	දැල්වුනි
කුධායමානසස	(කි)	-	දැල්වෙන්නා වූ
ඡචිති	(සං)	-	සිවිය යැයි
වමමනති	(සං)	-	සම යැයි
නභාරුති	(සං)	-	නභර යැයි

ලසිකාති	(සං)	- සඳුම්භුලු යැයි
ජාරිකා	(නා)	- අලු
මසි	(නා)	- දැලි
සරිරානෙව	(සං)	- ශාරීරික (ධාතුහු) ම
අවසිසසංසු	(ක්‍රි)	- ඉතිරි වූහ
සෙයාථාපි	(නි)	- යම් සේ
සපඵ	(නා)	- ගිතෙල්
තෙල	(නා)	- තල තෙල්
ඛය්හිංසු	(ක්‍රි)	- දැවී ගියහ
යඤච	(සං)	- යමක්
සබ්බභවනරමං	(ස)	- සැමට යටින්
අනතලිකතා	(නා)	- අහසින්
උදකධාරා	(ස)	- දිය දහරා
පාතුභවිඤා	(පු.ක්‍රි)	- පහළ වී
නිබ්බාපෙසි	(ක්‍රි)	- නිවිය
සාලතොපි	(සං)	- සල් ගසේ (අතු පතරින්) ද
අබ්බුතනමිඤා	(පු.ක්‍රි)	- මතු වී
සබ්බගමොදකෙන	(ස)	- සියලු සුවඳින් යුතු සුවඳ දියෙන්

අභ්‍යාස

01. 'තථාගතසස ආලාභනං' ඡේදය සිංහලට නගන්න.

02. පාලියෙන් පිළිතුරු සපයන්න.

- i. තථාගතසස ආලාභනං කථා අහොසි?
- ii. ආයසමා මහාකසුපො කතිකකතං භගවතො චිතකං පදකම්ණං අකාසි?
- iii. සො කිත්තකෙහි භික්ඛුහි සද්ධං තථා අගමාසි?
- iv. ක්ඛායමානසස භගවතො සරිරෙ කෙ පන අවසිසසිංසු?
- v. කොසිතාරකා පන කෙන භගවතො චිතකං නිබ්බාපෙසුං?

03. පිළිතුරු සපයන්න.

- i. තථාගත දේහය ආදාහනයේ දී අලු නොවී ඉතිරි වූ වස්තු දෙක කුමක් ද?
- ii. මහකසුප් මාහිමි තථාගත ශ්‍රී දේහයට අවසන් බුහුමන් දැක්වීමට ප්‍රමාදවීමට හේතුව කුමක් ද?
- iii. තථාගත දේහය දැවීමේ දී අලු හෝ දැලි ඉතිරි නොවී දැවුණේ කුමන කොටස් ද?
- iv. මහකසුප් හිමි අවසන් බුහුමන් දක්වන තෙක් තථාගත දේහයට ගිනි නො ඇවිලී තිබුණේ කුමක් නිසා ද?
- v. චිතකයේ ගිනි නිවීමට ජලධාරාවන් පැමිණියේ කොතැනින් ද?

- 04. ඡේදයේ එන වාක්‍ය රටා අනුගමනය කරමින් පාලියට නගන්න.
- i. සාමනේරවරු උදෑසන ම සිවුර ඒකාංග කොට ඇඳිලිබැඳ තුන්වරක් වෛත්‍යය පැදකුණු කොට හිසින් වඳිති.
- ii. ජනාධිපති තෙම ඇමතිවරුන් පන්සියයක් සමඟ අනුරාධපුරයට ගියේ ය.
- iii. ළමුන් පන්සියයක් අතුරෙන් දෙසියපනහක් (අඩිඵතෙයාසතං) විභාගය සමත් වූහ.
- iv. අප නගරයට ගිය කල්හි බොහෝ මිනිස්සු එහි රැස්වූහ.

වාක්‍ය රචනය I

සම්පූර්ණ අදහසක් ප්‍රකාශ කරන පද සමූහය වාක්‍ය නම් වේ. වාක්‍යයක් නිපදවීමට කරන්නෙක් ද (කර්තෘ) ක්‍රියාවක් ද (ආධ්‍යාත) තිබිය යුතු ය. එසේ නොමැතිව අර්ථවත් වාක්‍යයක් තැනිය නොහැකි ය.

බාලකො ධාවති - (ළමයා දුවයි)

මෙහි බාලකො යන කර්තෘ පදය පඨමපුරිස ඒකවචන වේ. එනිසා ම ක්‍රියා පදය ද පඨමපුරිස ඒකවචනයෙන් ම තබා ඇත. මෙසේ උක්තපදයට (කර්තෘ) ගැළපෙන සේ ආධ්‍යාතය තැබීම ව්‍යාකරණ රීතිය යි. මෙවැනි ආධ්‍යාත පදවලින් තැනුණු වාක්‍යයන්හි කර්ම පදයක් නැතත් වාක්‍යයේ අදහස ප්‍රකාශ වීමට එය බාධාවක් නො වේ.

එහෙත් සකර්මක වාක්‍යවල ක්‍රියාව කර්මපදයක් අපේක්ෂා කරයි. මෙය මනුසෙසා භුඤ්ජති - (මිනිසා අනුභව කරයි) යන්න ඇසුවෙකුට මිනිසා අනුභව කරන්නේ මොනවා ද? යන ප්‍රශ්නය පැන නගී. එබැවින් අනුභව කරන දෙය ප්‍රකාශ වන කර්ම පදය වාක්‍යවල යොදනුයේ කර්මය ප්‍රකාශවන දුතියා විභක්ති නාමපදය යෙදීමෙනි. එනිසා කර්ම පදයක් මීට ඇතුළත් කොට මනුසෙසා හනනං භුඤ්ජති (මිනිසා බත් අනුභව කරයි) යැයි කී විට වාක්‍යය සම්පූර්ණ වේ. පහත දැක්වෙන නිදසුන් බලන්න.

- බුද්ධො ධම්මං දෙසෙති.
- හිකඛවො තං සුණන්ති.
- උපාසිකා කුසුමසන්නතිං ආහරි.
- උපාසකා පදීපානි උජ්ජාලෙති.

කර්තෘ හා ක්‍රියාව ඒකවචන වූ පමණින් කර්ම පදය ද ඒකවචනයෙන් ම තැබිය යුතු නො වේ. එය ඒකවචනයෙන් හෝ බහුවචනයෙන් තැබිය හැකි ය.

පහත දැක්වෙන වාක්‍ය රටාවන් නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් මෙය වටහා ගන්න.

රාජා රටයීං පාලෙති.	(රජු රට පාලනය කරයි)
මයං අනුරාධපුරං ගවජාම.	(අපි අනුරාධපුරයට යමු)
ඤාං සීලං රකං.	(ඔබ ශීලය රකින්න)
තුමෙහ පුඤ්ඤානි කරොථ.	(තෙපි පින් කරවු)
අහං ලෙඛනං ලිඛාමි.	(මම ලිපියක් ලියමි)
සා පඤ්චසීලං සමාදියති.	(ඇය පංචශීලය සමාදන් වෙයි)

විශේෂණ පද භාවිත කොට වාක්‍යය දිගු කිරීම.

මුල දී ඉගෙන ගත් සරල වාක්‍යවලට විශේෂණ පද එක් කිරීම තුළින් වාක්‍යය දිගු කර ගත හැකි අතර ඉන් පරිපූරණ බවක් ද ව්‍යක්ත බවක් ද ඇති වේ. ඒ සඳහා 'නාම විශේෂණ, ක්‍රියා විශේෂණ, කර්ම විශේෂණ, සංඛ්‍යා විශේෂණ, නිපාත හා උපසර්ග' ආදිය උපයෝගී කර ගත හැකි ය.

නාම විශේෂණ

වාක්‍යයක නාම පදයක් කිසියම් පදයක් හෝ කීපයක් යොදා විශේෂණය කෙරේ නම්, එය නාම විශේෂණ නම් වේ. මෙහි දී විශේෂ්‍ය ලෙස යෙදෙන පදයට විශේෂණව යෙදෙන පද සමානව විභක්ති, ලිංග, වචනවලින් තැබිය යුතු ය.

හිකඛු ධමමං සුණාති.

- ධිනිමා හිකඛු ධමමං සුණාති.
- ධිනිමා හිකඛු බුද්ධසස ධමමං සුණාති.
- ධිනිමා හිකඛු දසබලසස සමමාසමබුද්ධසස තං ධමමං සුණාති.
- ධිනිමා හිකඛු දසබලසස සමමාසමබුද්ධසස මධුරං ධමමං සුණාති.

මේ අයුරින් වාක්‍යයක නාමපදවලට විශේෂණ ලෙස පද එක් කර ගනිමින් අලංකාරවත් ලෙස දිගු වාක්‍ය ලියා දැක්විය හැකි ය.

ක්‍රියා විශේෂණ

පාලි භාෂාවේ ක්‍රියා විශේෂණ බොහෝ විට නපුංසක ලිංගිකව දුතියා විභක්ති ඒක වචනයෙන් සිටී. මෙහි දී මුහුතතං, අභිණතං, බිප්පං ආදී නිපාත පද යෙදේ. ඇතැම් විටෙක තතියා විභක්ති ඒකවචන ද ක්‍රියා විශේෂණ ලෙස යෙදේ.

සකකචචං	-	සකසා, පිළිවෙළට
සුඛං, සුඛෙන	-	සැපසේ
සනිකං	-	හෙමින්
සීසෙන	-	වේගයෙන්
නිබද්ධං	-	නිරන්තරයෙන්
සාධුකං	-	මනාකොට

පුරිසො පණසිතං පයිරුපාසති.
 විඤ්ඤපුරිසො පණසිතං පයිරුපාසති.
 විඤ්ඤපුරිසො සීලවනතං පණසිතං පයිරුපාසති.
 විඤ්ඤපුරිසො සීලවනතං පණසිතං මුහුත්තං පයිරුපාසති.

මෙසේ කර්තෘ කර්ම ක්‍රියා සහිත වාක්‍යයක නාම පද හා ක්‍රියා පදය නාම විශේෂණ හා ක්‍රියා විශේෂණයක් යොදා දිගු කොට ලිවිය හැකි ය. මේ ආකාරයට වාක්‍යවලට විශේෂණ පද යොදා දිගු වාක්‍ය ලිවීමට පුරුදු වන්න.

උපසර්ග හා නිපාත පද යෙදීම

උපසර්ග හා නිපාත පද යොදා ගනිමින් ද අලංකාරවත් දිගු වාක්‍ය නිර්මාණය කළ හැකි ය.

බුද්ධා ජෙනවනෙ වසති.
 සමබ්බදෙධා ජෙනවනෙ වසති.
 සමමා සමබ්බදෙධා ජෙනවනෙ වසති.
 ඉදානි සමමාසමබ්බදෙධා ජෙනවනෙ වසති.
 ඉදානි පන සමමාසමබ්බදෙධා ජෙනවනං අජ්ඣාචසති.

ඉහත දැක්වෙන ආකාරයට උපසර්ග හා නිපාත පද යොදාගනිමින් දිගු වාක්‍ය නිර්මාණය කිරීමට පුරුදු වන්න.

සංඛ්‍යා නාම භාවිතය

වාක්‍ය රචනයේ දී එක්කෙනෙක්, දෙනෙනෙක්, එක්වරක්, දෙවරක් ආදී ලෙස සංඛ්‍යාවාචී ශබ්ද ද එකතු කිරීමට සිදුවේ. සංඛ්‍යාවාචී ශබ්ද වාක්‍යයකට එකතු කිරීමේ දී අනුගමනය කළ යුතු සුවිශේෂී ක්‍රමවේදයන් ඇත.

- සංඛ්‍යා ශබ්ද අතුරෙන් 'එක' (1) 'නි' (3) 'වතු' (4) යන ශබ්දත්‍රය ලිංගත්‍රයෙහි ම වරන්තැගෙන බැවින් සර්වනාමවලට ඇතුළත් කොට ඇත. 'එක' ශබ්දය සංඛ්‍යාවාචී වූ විට එක් සත්ත්වයකු ගැන යෙදෙන බැවින් සියලු විභක්තීන්හි ඒකවචනයේ පමණක් වරන්තැගේ. 'එක' ශබ්දය සර්වනාම පදයක් ලෙස ඇතැම්, සමහර යනාදී අරුත් දෙමින් ලිංගත්‍රයේ ම 'ය' ශබ්දය මෙන් වරන්තැගේ. 'ද්වි' ශබ්දය බහුවචනයේ පමණක් වරන්තැගෙන අතර, එය ලිංගත්‍රයේ ම සමාන වේ.

දෙවන පාඨමෙහි දැක්වූ පරිදි **නි, වතු** ශබ්ද ලිංගත්‍රයෙහි අසමාන රූප සහිතව බහුවචනයේ පමණක් වරන්තැගේ. වාක්‍යයක් රචනා කිරීමේදී මෙම වෙනස හදුනාගෙන භාවිත කළ යුතු ය. පහත නිදසුන් බලන්න.

- උදා:-
- එකො පුරිසො එකෙන එරසුනා එකං රුකඛං ඡ්ඤති.
 - එකා ඉත්ථි එකමහා ගාමමහා නිකඛමිත්ථා එකං නගරං පාවිසි.
 - දෙව වනිතායො දෙව පුතො විජායිංසු.
 - සො ද්විති හතෙථි තං පහරති.

- තිසසනනං වනිතානං වතතාරො පුතතා ව තිසෙසා ධීතරො ව සනති.
 - වතතාරො මනුසො ව වතසෙසා නාරියො ව චතුහි මගෙහි වනං පවිසිංසු.
- පාලියේ ද්වී (2) ශබ්දයේ පටන් අධාරස (18) ශබ්දය අවසන් කොට ඇති ශබ්දයෝ (ති (3) චතු (4) හැර) බහුවචනයේ පමණක් යෙදෙන අතර ලිංගයේ ම සමාන වෙති.
 - එකුනවීසති (19) පටන් අට්ඨනවුති (98) දක්වා සංඛ්‍යාවෝ ද කොටි පටන් කොටිපකොටි දක්වා සංඛ්‍යාවෝ ද ස්ත්‍රීලිංග ඒකචචනයෙන් යුක්ත වෙති.
 - එකුනසත (99) පටන් සතසහසස (ලක්ෂය) දක්වා සංඛ්‍යා ශබ්දයෝ නපුංසක ලිංග ඒකචචනයෙන් යුක්ත වෙති.
- උදා:-
- පඤ්ච වාණීජා දසහි සකටෙහි හණ්ඩානි ආහරිංසු.
 - ඡ බාලකා ඡට්ඨමං පාඨං පඨනති.
 - ඉමෙහි සතති ධමෙමහි සමනනාගතා හිකඛු පණ්ඨිතො හොති.
 - අට්ඨසු ගෙහෙසු පඤ්චතිංසති ජනා වසනති.
 - එකිසසං සාලායං සතං පුරිසා පඤ්ඤාසා ඉඤ්චියො ව නිසීදනති.

අභ්‍යාස

01. සිංහලට නගන්න.

- i. ඉදානි පන එකචෙව සමණපතිරූපකා පීතානි වජ්ජානි පාරුපීඤා සාසනවිලොමං කරොනති.
- ii. ධිතිමනෙතා සො පාතොව උට්ඨාය කුජනෙත සකුණෙ පසසති.
- iii. කතචෙදී සුනඛො අතතනො සාමීකං ගොපනජාය භුඛිකාරං අකාසී.
- iv. පණ්ඨිතා සප්පුරිසා මනුසො අතතානං උපකාරකානං පච්චුපකාරං කරොනති.
- v එකො මකකටො දිවසෙ දිවසෙ තථාගතසස උපට්ඨානං කරොති.

02. පාලියට නගන්න.

- i. ධර්මය දන්නා වූ නුවණැත්තෝ නොයෙක් කුසල් දහම් පුරා තමන් ම දමනය කරති.
- ii. ගුණවත් උපාසිකාවෝ විහාරයට ගොස් එකත්පසෙක හුන්නාහ.
- iii. ගම්වැසි මනුෂ්‍යයෙක් එක් මුගටිපැටියෙක් (නකුලො) ගෙනවිත් මහත් සෙනෙහසින් පෝෂණය කරයි.
- iv. දුම්රියෙන් (ධුමරථ) යන්නා වූ ඔවුහු කුඩා ගෙවල් බොහෝ සෙයින් (හියොසොමතතාය) දැක්කාහ.
- v. එක් බලලෙක් ලොකු මියකු අල්ලා ගනු පිණිස වේගයෙන් දිව්වේ ය.

03. පහත සඳහන් පද ලිංගත්‍රයට අනුව බෙදා දක්වන්න.

තිසෙසා, පඤ්චහි, වීසති, ඡබ්බිසති, එකුනවීසති, තයො, දුවෙ, දවනතිංසති, එකපඤ්ඤාසා, එකිසසං, වතසෙසා, තෙරස, නවුති, ඡ, සත්තති, ඡතතිංසති, තිසසනනං, සට්ඨි, පඤ්චවීසති, දස, තිණි, සතං, දවීසු, පඤ්චහි, තිණණං, අසීති, ඡාසීති, ඡනනවුති, නවුති,

04. වරහන් තුළ දක්වා ඇති ඉලක්කමට ගැලපෙන සංඛ්‍යාවාවී වචන යොදා වාක්‍ය සම්පූර්ණ කරන්න.

- i. (03) ගාවියො බෙතෙන ආභිණ්ඩනති.
- ii. මයං ගාමං ගවඡනො (29) මීගෙ පසසිමහ.
- iii. දසපුරිසා (05) අමෙඛ ඛාදිංසු.
- iv. ඉමසමීං ගාමෙ (102) ගෙනා සනති.
- v. මයං ඉතො (08) දිවසෙහි නගරං ගමීසසාම.

05. පහත මාතෘකා සඳහා වචන පහකට නො අඩු පාලි වාක්‍යය 5 බැගින් ලියන්න.

- i. වානරො
- ii. නගරං
- iii. මහාවාලුකානදී
- iv. සොවණණමාලිමහාවෙතියං